

DIM PARCIO YN Y PARC

Dyna yw ymateb trigolion Pontypridd i'r cais cynllunio i ddatblygu canol y dref.

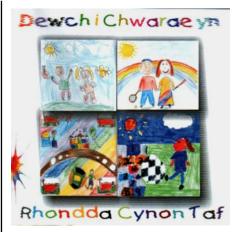
Mae Cyngor Sir Rhondda Cynon Taf wedi derbyn deiseb gyda dros 9000 o enwau ar ôl newid Cynllun Lleol yr ardal i gynnwys maes parcio 450 car ar ran o Barc Ynysangharad.

Y bwriad yw adeiladu maes parcio ar safle y Ganolfan Dydd presennol ar ochr yr afon. Mae hyn yn rhan o strategaeth i adfywio canol tref Pontypridd a denu siopwyr newydd. Yn ôl y cynllunwyr dim ond effaith bach iawn fydd hyn yn cael ar y Parc.

Ond mae'r parc yn dir cysegredig i lawer iawn o drigolion y dref ac roedd colli 10% ohono wrth adeiladu y ffordd ddeuol A470 newydd 30 mlynedd yn ôl yn gam

yn rhy bell.

Mae Parc Ynysangharad yn un o atyniadau prysuraf y cymoedd gyda ymwelwyr yn dod i fwynhau y pwll nofio, tenis a chwaraeon eraill yn ogystal â bandiau, y blodau a'r gofeb i awduron ein hanthem gendlaethol.

Clawr CD newydd Cynllun Chwarae Menter Iaith

COLEG DIGIDOL

YN ÔL I'R COLEG... YMLAEN I'R DYFODOL

O'r 1af o Dachwedd bydd modd i wylwyr S4C Digidol fwynhau hyd at 15 awr yr wythnos o raglenni addysg a hyfforddiant, diolch i Goleg Digidol Cymru. Ar y diwrnod cyntaf bydd modd gweld pytiau o nifer o gyfresi gwahanol fel rhagflas o'r hyn sydd i ddod popeth o addysg i iechyd a'r Cynulliad.

Os na fyddwch erbyn y Nadolig yn un o'r 40% o boblogaeth Cymru a fydd yn gwylio teledu digidol dros yr Ŵyl, bydd modd i chi wylio'r rhaglenni yn un o'r canolfannau gwylio a fydd yn ymddangos drwy Gymru dros y

gaeaf. Bydd modd mynd at rai o'r gwasanaethau hefyd drwy PC neu drwy un o'r blychau arbennig sy'n caniatáu i chi fynd at v we trwy deledu analog arferol.

Bydd y gwasanaeth, ar y dechrau, yn cynnwys rhaglenni teledu a phecynnau wrth-gefn a gwefan ryngweithiol - www.dysgu.cd.

Mae llawer o'r rhaglenni a'r cynlluniau mwya' cyffrous wedi'u cynhyrchu gan golegau Cymru a bydd modd i wylwyr symud ymlaen at gyrsiau cyflawn a gynigir ganddyn nhw a cholegau eraill yn lleol drwy'r we.

Bydd y rhan fwyaf o'r rhaglenni'n ddwyieithog. Bydd modd eu gwylio naill ai yn y Gymraeg neu yn Saesneg trwy ddewis trac sain. Os bydd gennych unrhyw gwestiynau am y rhaglenni neu'r gwasanaeth yn gyffredinol, neu os hoffech gofrestru'n ddi-dal â Choleg Digidol Cymru, defnyddiwch y llinell ffôn bwrpasol - 029 20 300 800. Mae cofrestru'n bwysig iawn os ydych chi am dderbyn gwybodaeth am raglenni penodol neu gymryd rhan mewn sesiynau rhyngweithiol.

ARCHEBWCH EICH COPI O

£2.50 AM Y FLWYDDYN

15edGwyl Ddrama Tafod Elai

Neuadd Dowlais. Llanilltud Faerdref Nos lau a Nos Wener 23 - 24 Tachwedd 2000 am 7.00 bob nos.

GOLYGYDD Penri Williams 029 20890040

LLUNIAU D. J. Davies 01443 671327 **CHWARAEON** Martin Huws 029 20811413 **ERTHYGLAU** Dafvdd Huws HYSBYSEBION David Knight 029 20891353 DOSBARTHU John James 01443 205196 TRYSORYDD Elgan Lloyd 029 20842115 CYHOÉDDUSRWYDD Colin Williams 029 20890979

Cyhoeddir y rhifyn nesaf ar y 1^{af} Rhagfyr Erthyglau a straeon i gyrraedd erbyn 22 Tachwedd 2000

> Y Golygydd Hendre 4 Pantbach Pentyrch CF15 9TG Ffôn: 029 20890040

Tafod Elái ar y Wê http://www.tafelai.com e-bost pentyrch@tesco.net

Argraffwyr:
Gwasg Morgannwg
Uned 27, Ystad Ddiwydiannol
Mynachlog Nedd
Castell Nedd SA10 7DR
Ffôn: 01792 815152

CYDNABYDDIR CEFNOGAETH BWRDD YR IAITH GYMRAEG I'R CYHOEDDIAD HWN

Os oes angen gwybodaeth o unrhyw fath am yr iaith Gymraeg, galwch y LLINELL GYSWLLT...

0845 6076070

Llun - Gwener 10.00am - 12.30pm, 1.30 - 3.30pm cyfradd galwadau lleol

CWRS TECHNOLEG GWYBODAETH CYMRAEG 2000-2001.

Annwyl Gyfaill

Dim ond gair yn gyflym i gynnig lle i chi ar Gwrs Technoleg Gwybodaeth Coleg Pontypridd ddydd Mercher 1af o Dachwedd 2000 neu ar ddydd Iau 2il o Dachwedd, pryd byddwn yn dechrau ar Daenlenni yngNgholeg Pontypridd. Fel y gwyddoch efallai, mae dewis noson ac fe fydd pawb yn dechrau o'r dechrau ar yr elfen yma o'r Felly, os ydych â diddordeb mewn ymuno â'r cwrs o'r newydd, mae ffurflenni ar gael o Swyddfa'r Fenter Iaith 01443 226386.

Byddwn yn gwario cyfnodau o ddeg wythnos ar y dair elfen Prosesu Geiriau, Cronfa Ddata a Thaenlenni, h.y. cyfanswm o 30 wythnos x 3 awr. Hefyd mae'n werth nodi bod y cwrs yn rhad ac am ddim i fyfyrwyr rhwng 16-19 mlwydd oed.

Os oes angen copïau ychwanegol o'r ffurflenni peidiwch ag oedi cysylltu â mi yn swyddfa Menter Iaith. Hwyl am nawr.

Yr eiddoch yn gywir Huw Thomas Davies Cydlynydd Technoleg Gwybodaeth.

Apêl Eisteddfod yr Urdd Caerdydd 2001

NOSON BAFARAIDD

Nos Wener, 17 Tachwedd Neuadd y Pentref, Pentyrch

Tocynnau £6

Ffôn: 029 20890618

Cymdeithas
Gymraeg
Llantrisant
a'r Cylch

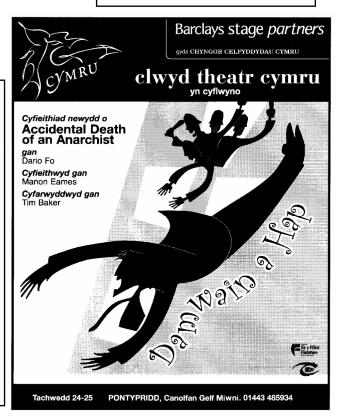
Nos Wener, 3ydd
Tachwedd
Bowlio Deg yn yr UCI
Nos Wener, 8ed Rhagfyr,
Cinio Nadolig
Tŷ Nant Ddu
Dewch yn Llu
Manylion
John Llewellyn Thomas 01443 218077

John Llewellyn Thomas 01443 218077 Bryn Roberts 01443 208211

CLWB Y DWRLYN

Taith Gerdded
ym Mhentyrch
2.00 Prynhawn Sul
12^{ed} Tachwedd
Ymweliad â
Stadiwm y Mileniwm
Nos Fercher
20^{ed} Rhagfyr
Manylion: 029 20890101

15^{fed} Gwyl Ddrama Tafod Elái

Sioned Mair Ein beirniad ni

O'r diwedd mae 'na un sydd yn byw yn ein plith yn feirniad arnom. Mae Sioned Mair yn wyneb a llais cyfarwydd yn yr ardal wedi cytuno i fod yn feirniad ym mhymthegfed Gŵyl Ddrama Tafod Elai. Mae hi a'i gŵr Russell wedi ymgartrefu ger Ffynnon Taf ac mae eu plant yn ddisgyblion yn Ysgol Gwaelod y Garth.

Mae rhai ohonom yn ddigon hen ac yn ddigon ffodus i gofio'r hogan ifanc o Sir Fflint yn aelod o grwpiau dylanwadol ein hieuenctid, grwpiau fel Sidan ac Injaroc. Ar ôl gadael Prifysgol Bangor, bwrodd ei phrentisiaeth gyda Chwmni Theatr Cymru. Yna, cawsom i gyd y pleser a'r teimlad hwnnw o falchder a ddaw o hawlio rhan yn llwyddiant unrhyw Gymro neu Gymraes sy'n

gwneud enw iddo/iddi'i hun yn Llundain. Do, mi fu Sioned yn perthyn i glits a chyffro sioeau cerdd mwya'r West End - sioeau megis Jesus Christ Superstar.

Fel gwylwyr S4C rydym yn gyfarwydd iawn a'i gwaith fel cyflwynwraig rhaglenni plant a'i darllediadau o'r 'Steddfod. Mae ganddi hefyd lu o ffans sy'n ei gwylio'n selog ar gyfresi A55 a Glan Hafren.

Er ei bod yn byw yn ein mysg ac er iddi unwaith, do, ymddangos ar lwyfan yr Ŵyl mewn perfformiad digon rhyfedd ond stori arall ydy honno, gallaf eich sicrhau na fydd unrhyw ffafriaeth ac y bydd y doniau a'r rhinweddau hynny rydym yn eu cysylltu â hi'n bresennol yn yr ŵyl ddrama eleni.

Mi gawn sirioldeb ei gwen, ias ei llais yn ogystal â'i didwylledd a'i phroffesiynoldeb.

Croeso Sioned - gwna dy hun yn gyfforddus yn sedd y beirniad a phaid â bod yn rhy llawdrwm!

Rhaglen yr Wyl Ddrama

	Nos lau 23 ^{ain} Hydref	Nos Wener 24 ^{ain} Hydref
7.00	Panto Diawled Dawns	Dysgwyr Maes yr Eglwys
8.00	Drama Ysgol Gyfun Glantaf	Panto Llanhari
9.00	?	"Drama" Cwmni'r Pentref
		Beirniadaeth Sioned Mair

Ysgol Castellau

Traws-Gwlad

Llongyfarchiadau i'r plant a gymerodd ran yn ras Traws-gwlad yr Urdd eleni ac yn arbennig i dîm Bechgyn Blwyddyn 5 a ddaeth yn fuddugol ac i Joshua Jones a ddaeth yn ail fel unigolyn yn ras Bechgyn Blwyddyn 5.

Athletau

Llongyfarchiadau i'r plant a fu'n cystadlu yn yr athletau yng Nghanolfan Hamdden Llantrisant gan ddod yn ail allan o bedair ysgol.

Llangrannog

Cafwyd gryn hwyl eto eleni yn Llangrannog gan y plant a'r athrawon! Diolch i Mark, Janet, Petra a Heddwen am dreulio'r penwythnos gyda'r plant yn y gwersyll.

Diolchgarwch

Eleni, bu'r plant yn casglu tuag at Barnardo's. Daeth Emma Griffiths, cynrychiolydd o'r elusen i'n Gwasanaeth Diolchgarwch i dderbyn ein rhoddion.

Ymwelydd Iechyd

Braf oedd croesawi Rhiannon Llywelyn i'r ysgol i siarad am fwyta'n iach gyda'r babanod. Roedd y plant wrth eu boddau yn blasu'r ffrwythau a'r llysiau lliwgar.

DEFNYDDIA DY GYMRAEG

Biliau Trydan, Nwy, Dŵr, Ffôn,
Cyngor Lleol
Swyddfa'r Post, Banciau
Chwilio am Waith
Hawlio Budd-dâl
Treth Incwm
Wrth ddefnyddio'r gwasanaethau
hyn gallwch ddefnyddio'r iaith
Gymraeg.
Cymerwch fantais
o bob cyfle.
Am ragor o wybodaeth
0845 6076070

Tìm Bechgyn Blwyddyn 5 Ras Traws-gwlad yr Urdd

GILFACH GOCH

Gohebydd Lleol: Betsi Griffiths

DRAMA

Ymwelodd Cwmni Drama 'Hijinks' â'r Gilfach nos Fercher Medi 27ain i berfformio eu drama ddiweddaraf sef 'Tarzanne Queen of the Valleys' gan Greg Cullen. Mae'r cynhyrchiad i fynd ar daith drwy Gymru a Lloegr. Roedd y ddrama yn gafael yn y gynulleidfa a chafwyd noson o fwynhad. Diolch yn fawr i gwmni Hi Jinks. Gobeithio y bydd eu taith eleni mor llwyddiannus â llynedd pan berfformiwyd 'Paul Robeson Knew My Father'. Diolch i Mrs Ros Davis Swyddog Datblygu'r Celfyddydau am drefnu'r noson ac am ddod â drama o safon uchel i'r cwm.

CYNGERDD O FAWL

Mae Mrs Ros Davis gyda Chapeli ac eglwysi Gilfach Goch wedi bod wrthi yn trefnu 'Cyngerdd o Fawl' i ddathlu'r Mileniwm, ar gyfer Nos Iau Tachwedd 9ed yn y Ganolfan Gymdeithasol yn Evanstown. Bydd Canu Cynulleidfaol a chyfraniad gan Gôr Meibion Llantrisant. Bydd Sali Ann Jones yno gyda'i thelyn a'r pianydd fydd Mrs Iris Llewelyn. Cawn gyfle hefyd i glywed grŵp newydd o gantorion o'r Gilfach. Felly dewch yn llu i'r Ganolfan Gymdeithasol (Hen Gapel Bethania) i fwynhau noson o Fawl.

YN DDEUGAIN OED

Cynhaliwyd parti arbennig nos Fercher Hydref lleg i ddathlu penblwydd y 'Guild ' yn 40 oed. Sefydlwyd y 'Guild' i ferched y pentref gan y diweddar Miss Katie Pritchard ac mae wedi cyfarfod bob wythnos ers hynny. Roedd y byrddau yn llawn danteithion blasus a chafwyd arddangosfa o hen luniau ac ati i ddwyn i gof gweithgareddau'r merched ar hyd y blynyddoedd. Ym mysg y memorabilia roedd y llieiniau sychu llestri a gafodd eu cynllunio gan Miss Pritchard, un am hen adeiladau'r cwm a'r llall i ddathlu 400 mlwyddiant Beibl William Morgan yn 1988.

Soniodd Mrs Beti Jones, yr arweinydd presennol, am rai o ddigwyddiadau'r gorffennol a chofiwyd am yr aelodau nad ydynt gyda ni mwyach. Mae'r Guild yn dal i gyfarfod bob nos Fercher ac mae rhywbeth diddorol bob tro.

Gwobrwyo Dysgwyr Cymraeg

Daeth dros 100 o oedolion a fu'n dysgu Cymraeg mewn dosbarthiadau, dydd, nos a phenwythnos i Noson Wobrwyo yng Nghlwb y Bont ar nos Wener 29 Medi. Cyflwynwyd y Tystysgrifau Rhwydwaith Coleg Agored gan Helen Prosser, Cyfarwyddydd Astudiaethau Canolfan Dysgu Cymraeg Prifysgol Cymru Caerdydd a Jim Price, Pennaeth Adran Addysg yn y Gymuned Cyngor Rhondda Cynon Taf.

Roedd llawer o'r dros 900 o fyfyrwyr a ymrestrodd am y dosbarthiadau ac a lwyddodd i ennill y Tystysgrifau Lefel 1, 2 a 3 yn siomedig fod tocynnau ar gyfer y noson wedi eu gwerthu allan yn gynnar. Roedd Clwb y Bont yn orlawn gyda dysgwyr brwdfrydig ac yn dilyn areithiau yn eu llongyfarch a bwffe arbennig gan Pat a'i dîm cafwyd cyfle i gael hwyl a dawns gyda Disgo Myrddin.

Am fwy o fanylion am y dosbarthiadau Cymraeg cysylltwch â Colin Williams – 01443 842008.

LLANTRISANT

Gohebydd Lleol: Siân Evans

LLONGYFARCHIADAU

Llongyfarchiadau i Elin Haf Davies o Portreeve Close ar basio arholiad piano Gradd I gyda chlod a'r arholiad theori hefyd. Da iawn ti!

'DRAW DROS Y DON'

Bu llawer o ieuenctid yr ardal yn cymryd rhan yn y sioe uchod yn Ysgol Gyfun Llanhari. Buont yn ymarfer yn galed ers dechrau'r tymor gyda 3 perfformiad ar 16, 17 a 18 Hydref. Roedd y sioe yn wych - llongyfarchiadau i bawb fu ynghlwm wrth y fenter.

TAFARN Y 'BEAR'

Mae trigolion Llantrisant a Chymdeithas Rhieni ac Athrawon Ysgol Gynradd Gymraeg Llantrisant yn gyfarwydd â thafarn y Bear yn Llantrisant a hoffem ddymuno'n dda i Wayne Owen, oedd yn berchen ar y dafarn ond sydd nawr wedi prynu tafarn y Rheilffordd yn Nhylegarw.

Y TŶ MODEL

Gyda'r Nadolig yn agosau (mae 9 wythnos i fynd wrth i mi ysgrifennu'r golofn yma!) efallai y bydd diddordeb gan rai ohonoch yn y cyrsiau canlynol fydd yn cael eu cynnal yn y Tŷ Model yn ystod yr wythnosau nesaf - os hoffech fwy o fanylion amdanynt ffoniwch 01443 237758:

- 4 Tachwedd cwrs undydd (10.30 am i 4.30 pm) i oedolion o'r enw "It's a Christmas Wrap". (Pris £20) Cewch ddysgu sut i lapio'ch anrhegion yn ddeniadol a/neu'n wahanol. Hefyd cewch wybod sut i ailwampio eich hen addurniadau Nadolig er mwyn dod â nhw fewn i'r unfed ganrif ar hugain!
- **5 Tachwedd** cwrs undydd (10.30 am i 4.30 pm) i oedolion o'r enw "Crackers and Chocolates".

(Pris £25) Cewch ddysgu sut i wneud cracyrs moethus yn ystod y bore a sut i greu siocoledau moethus i roi fel anrhegion (neu fwyta eich hun!) yn ystod y prynhawn.

18-19 Tachwedd - Penwythnos o weithgareddau lle gallwch gael tro ar amryw o grefftau am hanner awr yr un e.e. mosaic, marblo, 'wall hangings'.

Ar yr un penwythnos cynhelir y Ffair Grefftau flynyddol ond eleni bydd y stondinau ar draws y ffordd yng Nghlwb y Gweithwyr.

9 Rhagfyr - cwrs i blant o 7 i 12 oed (2 sesiwn) o'r enw "Christmas Choc Siop". (Pris £3.50 y plentyn) lle fydd plant yn gwneud pethau siocoled i'w rhoi fel anrhegion Nadolig.

GORSAF FYSIAU NEWYDD

Mae'n siŵr bod rhai ohonoch wedi sylwi bod rhywbeth ar y gweill lle fu'r hen orsaf fysiau yn Nhonysguboriau. Mae'r bysiau wedi bod yn aros wrth Tesco ers rhai blynyddoedd bellach ond mae'r gwaith wedi dechrau nawr i greu gorsaf fysiau newydd ar safle'r hen un. Bydd hefyd ddarpariaeth ar gyfer tacsis yno.

TAITH GERDDED GANOL NOS

Ar benwythnos olaf mis Hydref bu rhai o ferched yr ardal yn crwydro o gwmpas yn y tywyllwch! Trefnodd y '1st Pontyclun Guides' noson yn dechrau gyda chŵn poeth ag ati ac wedyn taith gerdded yn ardal Talygarn - gobeithio nad oedd yr ystlumod a'r gwrachod allan yn gynnar!

MERCHED Y WAWR

Mae'r gangen leol yn cwrdd ar drydydd nos Fercher bob mis am 7.30 yn y Pafiliwn, Tonysguboriau. Mae croeso cynnes i bawb.

CYMDEITHAS GYMRAEG

I gychwyn eu rhaglen eleni bu criw Cymdeithas Gymraeg Llantrisant a'r Cylch yn gwledda yn Nhafarn y Vic, Tresigin ar ddiwedd mis Medi. Y gŵr gwadd oedd Gwilym Roberts, Rhiwbeina, a bu'n sôn am ei deithiau i'r Wladfa.

Mae croeso i aelodau newydd ymuno - ffoniwch Bryn Roberts - 01443 208211.

Ysgol Gymraeg Garth Olwg

Ffarwel

Ar ddydd Gwener, Hydref 13eg buom yn ffarwelio â Mrs Widgery am gyfnod. Dymunwn yn dda iddi hi a'i theulu ifanc.

O ganlyniad, mae Mrs Hale yn dysgu dosbarth Mrs Widgery a chroesawn Miss Samantha Jones i ddosbarth blynyddoedd 3 a 4.

Ymwelwyr i'r Ysgol.

Ar Fedi 28ain bu Tony Aro yn sgwrsio am bêl droed yn y gymuned, a chynnal gweithdy gyda phlant Blwyddyn 6.

Ar ddydd Llun, Hydref 9fed bu Michael Harvey, y storïwr yn ymweld â'r ysgol. Bu'n adrodd storïau ym mhob dosbarth a mawr oedd y mwynhad gan bawb.

Croesawyd Elliot Bennett (C.A.V.M.S) i'r ysgol ar ddydd Llun 16eg o Hydref i gynnal sesiwn ar chwarae'r drymiau. Llwyddodd i ennyn diddordeb nifer helaeth o ddisgyblion!

Bu Mr Palmer ar ran Holme Tower Penarth (ein mudiad elusennol) yn sgwrsio gyda'r plant ar Hydref 18fed. Mi fydd y plant lleiaf yn lliwio llun a'r plant hŷn yn gwneud chwilair i godi arian tuag at y gwaith a wneir yn Holme Tower.

Dathliadau Cynhaeaf

Cynhaliwyd y Gwasanaeth Cynhaeaf ar ddydd Mercher, Hydref 11eg. Y gŵr gwadd oed y Parch D. Eirian Rees, Efail Isaf. Dilynwyd y Gwasanaeth gydag ymweliadau yn y gymuned.

Aeth plant dosbarth Bl.2 a 3 i Gartre'r Henoed yng Ngarth Olwg. Dosbarth Bl. 3 a 4 i gartre'r Henoed Penrhos yn Llanilltud Faerdref. Aeth cynrychiolaeth o ddosbarth Bl. 4 a 5 i Ganolfan Henoed a phlant dosbarth Bl. 6 i Ysgol Tŷ Coch yn Nhon Teg.

O Fowlio deg i Damon Hill......

Bu'r mis diwethaf yn fis prysur iawn i aelodau Teulu Twm. Cafwyd noson o fowlio deg yn y ganolfan newydd yn Nantgarw a bu'r cystadlu yn frwd iawn. Roedd techneg amheus gan ambell unyn gorwedd ar eu pedwar cyn rholio! Ar ddiwedd y nos Geraint Hardy oedd a'r wen fwyaf wedi iddo gofrestru sgôr ucha'r nos.

Yn ogystal â'r bowlio cafwyd Grand Prix yn Llandow. Wedi sawl Crash!Bang!Whap! 'roedd amser y f f e i n a l w e d i dod.Tri.....dau....un...bant a chi oedd y floedd. 'Roedd y ffeinal ddeg lap wedi dechrau a'r cystadlu'n frwd.

"Arafa lawr y ffŵl" oedd bloedd un

o'r cefnogwyr.

Wedi brwydr hir 'roedd gennym bencampwr.Y cyntaf i weld y faner ddu a gwyn oedd Gethin"gwyllt beth" Davies ac yn dilyn yn agos wth ei gynffon e oedd Enfys'peryglus' Dixey.Yn drydydd oedd Dylan Llywelyn a phencampwr y rhai o oed Urddaholics oedd Rhydian West. Llongyfarchiadau mawr i bawb a gymerodd ran.

Mae criw Teulu Twm yn cwrdd ar nos Sul yn Festri Tabernacl Efail Isaf am 6pm.

Disgyblion Ysgol Gyfun Rhydfelen ar daith i Efrog Newydd a Washington

Ar Ddydd Gwener (20/10/00) bydd disgyblion Ysgol Gyfun Rhydfelen yn gadael i fynd ar daith ysgol i Efrog Newydd a Washington. Trefnwyd y trip gan yr adran Hanes a Chymdeithaseg yn yr ysgol.

Bydd 75 o ddisgyblion ac 8 athro yn gadael Cymru i fynd i ddau ddinas enwog iawn yn y byd i ymweld â nifer o adeiladau hanesyddol enwog. Yn Efrog Newydd, bydd disgyblion yn ymweld â'r Statue of Liberty, Ellis Island a'r Empire State Building. Wedyn, ar nos Sadwrn, byddant yn ymweld a Broadway ac yn gwylio perfformiad o 'Miss Saigon.' Yn Washington bydd y criw yn ymweld â'r Tŷ Gwyn a choffeb Lincoln a choffeb Rhyfel Fietnam.

Trefnydd y daith yw Mr Euryn Madoc-Jones, pennaeth yr Adran Hanes a Chymdeithaseg yn yr ysgol. Dywedodd Mr Madoc-Jones: "Mae'n gyfle i ddisgyblion weld y pethau y maent yn gweld yn aml ar y teledu, a gan wneud hynny gallant werthfawrogi eu pwysigrwydd yn hanes y byd."

"Bydd ymweld â chofeb Fietnam yn brofiad cyffrous iawn gan fod y disgyblion wedi astudio hyn fel rhan o'i gwaith Hanes TGAU. Bydd ymweld â'r Tŷ Gwyn hefyd yn brofiad diddorol gan fyddwn ni yno yn ystod uchafbwynt yr etholiadau Arlywyddol. Bydd hyn yn rhoi y cyfle i ddisgyblion weld sut mae'r system wleidyddol Americanaidd yn gweithio."

Gorffennodd Mr Madoc-Jones gan ddweud: "Rydw i'n gobeithio y bydd y disgyblion yn mwynhau'r daith ac yn eu ffeindio'n addysgiadol.

> Mark J Crowley Dirprwy Brif Swyddog

cymdeithas Carnhuanawc

Annwyl Ddarllenwyr
"Dyn o flaen ei amser"
dyna'r disgrifiad
r o d d w y d i
Garnhuanawc (Y Parch
Thomas Price) pan fu
farw ar y 7ed o
Dachwedd 1848.

Treuliodd Carnhuanawc ei fywyd yn ymgyrchu dros yr iaith Gymraeg. Beirniadwyd ef yn Y Llyfrau Gleision am ei frwdfrydedd dros ddysgu'r iaith. Pryderai ynglŷn â'r dirywiad yn y defnydd o'r Gymraeg yn ysgolion ei ardal a sefydlodd, pan yn gurad ym Melindre Cwmdu Brycheiniog, ysgol, ble rhoed i'r Gymraeg ei phriod le. Taranai Carnhuanawc yn erbyn penodi clerygwyr di-Gymraeg i blwyfi Cymraeg eu hiaith.

Rhwng 1836 - 1842 cyhoeddwyd ei lyfr 'Hanes Cymru', llyfr y bu bri mawr arno ar y pryd. Roedd Carnhuanawc yn ymgyrchydd heb ei ail dros 'Y Pethe'. Chwaraeodd ran allweddol mewn sefydlu eisteddfodau drwy Gymru. Cynorthwyodd Charlotte Guest i gyfieithu'r Mabinogi i'r Saesneg ac roedd yn ffrind agos i Arglwyddes Llanofer a hi a'i helpodd i sefydlu Cymdeithas Cymreigyddion y Fenni yn 1833.

Ymboenai am ddiwylliant Cymru. S e f y d l o d d G y m d e i t h a s Llawysgrifau Cymru, rhagflaenydd Y Llyfrgell Genedlaethol yn Aberystwyth. Gydol ei oes bu ganddo ddiddordeb yn llên gwerin Cymru, ei dawnsfeydd gwerin ac yng nghanu'r delyn. Arweiniodd yr olaf tuag at sefydlu Cymdeithas Alawon Cymru.

Mae Carnhuanawc wedi ei gladdu ym mynwent Eglwys Cwmdu. Hoffem fel Cymdeithas anrhydeddu ei gyfraniad i Gymru, ei hiaith a'i diwylliant drwy ail lythrennu ei garreg fedd. Hyderwn y gallwch wneud cyfraniad ariannol tuag at yr apêl hon:

TONYREFAIL

Gohebydd Lleol: D.J. Davies

Cyfarfodydd Agoriadol Bethlehem Cwmlai.

Ar y 6ed a'r 7ed o Fis Hydref cynhaliwyd cyfarfodydd agoriadol swyddogol capel newydd Bethlehem Cwmlai.

Ar nos Wener cafwyd anerchiad gwych gan y Parchedig David Shepard o Gorseinon a dwy gân gan Mrs Helen May merch Mr Richard Williams arweinydd corau Tonyrefail.

Ar nos Sadwrn, gwasanaeth canmoladwy eto gan y Parchedig Peter Manson, Arolygwr Cyffredinol Undeb y Bedyddwyr Saesneg. Llywyddwyd ar y ddwy noson gan y gweinidog y Parchedig Ernie Banwell. Mrs Morien Hoskins oedd yn chwarae'r organ.

Penblwydd.

Ar ddydd Sul y 15eg o Fis Hydref dathlodd Mrs Mary Church, Llys Yr Efail, ei phenblwydd yn 95 oed a bu allan yn ciniawa gyda dwy o'i wyresau a dau orwyr a rhai o'i ffrindiau. Mae un wyres yn dod o Awstralia. Mae Mrs Vivienne Brook a'r ddau fab Jacob a Tomos wedi bod yn aros yn y Ton ers rhai wythnosau ond aeth y tad, Y Parchedig Peter Brook yn ôl i Awstralia bythefnos yn ôl am fod galw am ei wasanaeth adref. Yr wyres arall yw Nicola sydd yn byw yng Nghernyw ac yn cadw gwesty yno. Mae hi wedi ei chodi ynghylch Rhydychen.

Mae Mary yn hanu o Bentyrch ac yn weinyddes brofiadol iawn yn ei dyddiau cynnar cyn iddi ddod i'r Ton ac wedyn. Llongyfarchiadau mawr iddi ar ei phenblwydd.

Cymdeithas Carnhuanawc d/o 47, Wingfield Rd., Eglwys Newydd Caerdydd CFl4 INJ.

Yn ddiffuant Alan Jobbins

Ysgrifennydd carnhuanawc@onetel.net.uk

Marwolaeth Mr Tom John.

Ar fore Sadwrn y 30ain o Fedi daeth y newydd trist am farwolaeth Mr Tom John gynt o fferm Gellirhaidd Tonyrefail. Ar ôl ymddeol o'r fferm sefydlodd ef ai wraig yn Nhonysguboriau. Roedd y teulu yn aelodau ffyddlon yng Nghapel Y Ton. Er ei fod wedi ymaelodi yn y Babell Groesfaen, roedd yn dal i ddod lan i Gapel Y Ton ar Brynhawn Sul hyd nes yw iechyd dorri lawr.

Cynhaliwyd y gwasanaeth angladdol Yng Nghapel Y Ton ar brynhawn Dydd Gwener y 6ed o Hydref. Gwasanaethwyd yn y capel gan y Parchedigion Elfed Williams o Sain Ffagan a Vivian Morgan o Bencoed, a Mrs Iris Llewelyn oedd yn canu'r organ.

Claddwyd ym mynwent y Babell Groesfaen o dan ofal y Parchedig Lesley Jones o Gaerdydd.

Claddwyd Mrs John rai blynyddoedd yn ôl. Geidw fab David a'i deulu a merch Jeniffer a'i gwr Parchedig Nelmes a dau ŵyr. Talwyd teyrnged iddo am ei waeth a'i wasanaeth i amaeth ag i addysg.

Marwolaeth Mrs Doris Evans

Ar ddydd Mawrth, 3ydd o Hydref bu farw Mrs Doris Evans yn ysbyty Llwynypia yn 90 oed. Roedd wedi ymgartrefi yng Nghartref Gelliseren ers dipyn o amser ag yn byw drws nesa yw chwaer Mrs Cassie Entwhistle.

Roedd wedi claddu ei chymar ers sawl blwyddyn. Yn y gwaith glo bu ef yn gweithio gydol ei oes. Geidw fab a merch, ŵyr ac wyres a thri gorwyr. Roedd hi a Cassie yn aelodau ffyddlon yn Ainon y Bedyddwyr cyn i'r drysau gau yno.

Bu'r angladd ar ddydd Llun 9fed o Hydref, gwasanaeth yn Capel Coffa Rosemount a chladdu ym Mynwent y Tran Tonyrefail a'r Ficer lleol yn gwasanaethu.

PENTYRCH

Gohebydd Lleol: Bethan Griffith

Cydymdeimlo

Yn ystod y mis diwetha' daeth llawer newydd trist. Estynnwn ein cydymdeimlad gyda'r teuluoedd canlynol

Ar ddiwedd Medi, bu farw Eldra Jarman, gweddw i'r Athro A.O.H. Jarman a mam i Nia Wyn Williams, Penmaes, a mamgu Siôn a Mari Elin. Roedd Mrs Jarman wedi bod yn byw yn y pentref ers rhyw flwyddyn

Estynnwn ein cydymdeimlad i Ceri ac Elwyn Hughes wrth i Ceri golli chwaer a hefyd i Ann Hughes ar golli modryb.

Blin yw cofnodi marwolaeth tad W y n R e e s , Llysycoed.Cydymdeimlwn a Wyn, Gill, Angharad a Catrin ar eu colled.

Pobl Ifanc

Llongyfarchiadau i Heledd Morris,Troed y Garth, gan iddi basio'i phrawf gyrru yn ddiweddar.

Braf clywed fod Sara Lewis wedi gwella'n llwyr wedi ei llawdriniaeth ychydig yn ôl.

Clywais fod llawer o blant y pentref wedi cymeryd rhannau amlwg yn y ddrama gerdd gyflwynwyd gan Ysgol Gyfun Llanhari yn ddiweddar, Draw dros y Don. Llongyfarchiadau i Catrin Parry Jones, Amy Combes, Ioan Davies ac Ifan Glyn. Pwy a ŵyr, efallai gwelwn eu henwau yn Llundain rhywbryd yn y dyfodol.

Clwb y Dwrlyn

Cafwyd noson lwyddiannus iawn eto yng nghwmni Jac y Do, yn Neuadd Dowlais. Daeth nifer allan i gefnogi'r noswaith, a chafwyd noson dda o ddawnsio twmpath. Trefnwyd y noson gan pwyllgor Clwb y Dwrlyn ond roedd elw'r noswaith yn mynd tuag at Apêl Eisteddfod yr Urdd 2001.

Mae yna daith gerdded wedi ei threfnu ar gyfer pnawn Sul Tachwedd 12ed am 2 o'r gloch, yn dechrau o Faes Parcio Neuadd y Pentref. Bydd y daith yn addas ar gyfer pob safon o gerddwr,ac yn ffafriol i deuluoedd yn ogystal.

Yn y Cynulliad

Merched y Wawr

Ar nos Fercher, Hydref 11ed mentrodd criw chwilfrydig i lawr i Fae Caerdydd, i ymweld â chartref y Cynulliad Cenedlaethol. Yno i'n tywys o amgylch yr adeilad – ac i ambell ran nad yw bob amser ar agor i'r cyhoedd – roedd Carole Willis.

Ar ôl ymweld â'r ganolfan ddarlledu a chael gair o eglurhad gan Elin Wilkinson daeth Owen John Thomas AC a Janet Ryder AC i siarad â ni am rôl y Cynulliad ym mywyd y Gymru gyfoes. Roeddem i gyd o'r farn fod y cyfleusterau yn yr adeilad yn dda iawn, ond bod angen Siambr mwy teilwng.

Yn sicr mae'n werth ymweld â'r adeilad i weld y casgliadau o luniau sydd yn cael eu harddangos yno.

Bydd ein cyfarfod nesaf ar Nos Fercher, 8ed Tachwedd am 8.00 o'r gloch yn Festri Capel Bethlehem, Gwaelod y Garth, pan gawn brofi ein gwybodaeth gyffredinol mewn Cwis.

Croeso

Croeso i'r ardal i Bill ac Elizabeth Davies o Landeilo. Rhieni Bernadette Rainford, Bronhaul ydynt, ac maent wedi symud i'r ardal er mwyn bod yn agosach i'w teulu.Rwy'n siŵr fod plant, Anna, Natalie a Jonathan wrth eu boddau i gael Mamgu a Tadcu mor agos.Maent wedi symud i Creigiau, ac yn barod wedi gwneud ymdrech dda i ddod yn rhan o'r gymuned, wrth i Mr Davies ymgymeryd â swydd gofalwr dros dro yr ysgol, a Mrs Davies yn fenyw lolipop. Croeso i chi.

EISTEDDFOD YR URDD, CAERDYDD A'R FRO, 2001 PWYLLGOR APÊL CREIGIAU, PENTYRCH A GWAELOD-Y-GARTH

Fe gynhaliwyd Twmpath Dawns hwylus dros ben yn Neuadd Dowlais ar y 6ed o Hydref gan Clwb y Dwrlyn. Roedd Jac y Do wrthi yn llawn ysbryd a sbri, a rhedwyd y bar prysur yn broffesiynol iawn gan Gareth Huws a'i griw. Fe godwyd £830 i ddod â'r cyfanswm hyd yn hyn dros £6500 tuag at y nod o £15,000 gyda 7 mis i fynd.

Fe dderbyniwyd rhodd caredig o £250 gan Gyngor y Gymuned, ac mae'r WI yn trefnu noswaith Caws a Gwin at yr achos. Hefyd mae Creigiau 23 yn cynnal noswaith blasu gwin a Chwis ar 24ain o Dachwedd.

Yr achlysur mawr nesaf yw Noswaith Bavarian yn Neuadd y Pentref, Pentyrch ar 17eg o Dachwedd. Tocynnau yn £6. Manylion gan Brian Davies ar 20890618.

Ar 14eg o Rhagfyr yn Neuadd Dowlais mae Cantorion Creigiau yn cyd-cyflwyno Cyngerdd Nadoligaidd gyda phlant Ysgol Creigiau, ac yn y Flwyddyn Newydd bydd Cinio a Dawns Santes Dwynwen ar 26ain o Ionawr yng Nghlwb Golff Radyr.

Felly, digon o bethau i edrych ymlaen atynt, ond cofiwch mae digon o ffordd i fynd. Beth am trefnu rhyw achlysur gartre i hybu'r achos?

YSGOL GYFUN LLANHARI

AWDURON Y DYFODOL

Unwaith eto eleni fe fu llawer o ddisgyblion Blwyddyn 9 Llanhari yn brysur yn paratoi llyfrau ar gyfer disgyblion cynradd ac unwaith eto fe ddaethon nhw i'r brig gan lawn haeddu eu galw'n awduron newydd ar gyfer darllenwyr newydd, yn unol ag enw'r gystadleuaeth.

Fe wahoddwyd pedwar ar ddeg ohonyn nhw i'r seremoni gwobrwyo yng Nghanolfan Roald Dahl yn yr EgIwys Norwyaidd ym Mae Caerdydd ynghyd â chystadleuwyr o rai o ysgolion eraill Caerdydd a'r cylch. Roedd hi'n bleser bod yno i glywed y ganmoliaeth uchel i'w gwaith ym meirniadaeth Meic Stephens. Nicola Hearne enillodd y wobr gyntaf yng nghrŵp Llanhari gyda Stephen Nutt yn ail ac fe enillodd Bethan Evans, Anna Glyn, Tomos Phillips a Bethan Stamp glod uchel am eu cynigion hwythau.

Roedd hi'n fraint cael bod mewn lleoliad mor hyfryd i weld disgyblion Llanhari'n disgleirio eto eleni, yn enwedig gan mai hon fydd blwyddyn olaf y gystadleuaeth. Llongyfarchiadau gwresog iddyn nhw a'n disgyblion eraill a gymerodd ran eleni.

Draw Dros y Don

Drama gerdd gan Gareth F. Williams a Geraint Cynan yw Draw Dros y Don. Hanes pedair o ferched ifanc sy'n gadael ein hardal am wyliau i Sbaen a geir yma. Yno, mewn gwlad newydd, maent yn wynebu anturiaethau amrywiol, rhai yn bleserus ac eraill yn fwy annymunol. Mae un yn syrthio mewn cariad am y tro cyntaf ac un arall yn colli cariad. Serch hynny mae'r bedair erbyn diwedd y ddrama yn gallach a doethach – wedi aeddfedu o'r profiadau cofiadwy.

Chwaraeon

Mae Lowri Dawe bl 10 wedi cael ei dewis i chwarae hoci i'r Sir.

Mae Kerry Anne O'Connell ac Aimie Westwood wedi cael eu dewis i chwarae pêl rwyd i'r sir hefyd.

Mae'r dair ohonynt yn cychwyn ymarfer a chwarae gêmau yn fuan iawn.

Criw y Sioe Draw Dros y Don

Nofio

Mae Natalie Kulpa wedi ennill Bronze Medallion a Life Support 1 am achub bywyd yn y dŵr. Fe wnaeth hi ennill hwn yn Ynysawdre.

Chwarae Canoe Polo i Gymru

Mae Owen Lewis o flwyddyn 12 wedi bod yn cynrychioli Cymru yn y tîm canoe polo. Bu yn cystadlu mewn dwy gystadleuaeth.

Y gyntaf oedd yn De Paddle yng nghwlad Belg ym mis Awst eleni pan ddaeth y tîm yn drydydd.

Yr ail dro oedd cystadleuaeth yn Iwerddon pryd daeth y tîm yn bumed.

Mae Owen yn gobeithio chwarae yn nhîm Cymru dan 21 yn y dyfodol.

LLYFR NEWYDD AM LLYDAW

Un o'r llyfrau diweddaraf gan Wasg Gomer ar y farchnad yw llyfr diweddaraf Gwyn Griffiths, un o newyddiadurwyr amlycaf Cymru sydd yn wreiddiol o ardal Cors Caron ond sydd bellach wedi ymgartrefu ym Mhontypridd.

Mae ei gyfrol "Llydaw ei llên a'i Llwybrau" yn codi cwr y llen ar ddiwylliant, llenyddiaeth a hanes hen gefndryd Celtaidd ac yn canolbwyntio ar lenyddiaeth y wlad - yn Llydaweg a Ffrangeg.

Gyda dewis da o luniau, a chyfuniad o ffeithiau, barn a phrofiad, mae'n gyfrol a fydd yn apelio i'r cyhoedd os ydych yn mwynhau mynd ar wyliau i Lydaw neu â diddordeb yn yr iaith a'r wlad neu os ydych yn byw yn un o'r nifer cynyddol o drefi yng Nghymru sydd wedi'i gyfeillio a chymunedau

Llydewig.

Mae Gwyn Griffiths yn cyfaddef ei fod yn bur hoff o Lydaw "tywydd gwell na Chymru, adeiladau gwell na Chymru a cherddoriaeth well na Chymru."

Mae nifer o'r cyhoedd yn wybyddus â'r llyfr "Crwydro Llydaw" gan Gwyn Grifiiths ac mae'n dweud yn ei ragymadrodd bod y wlad wedi newid cryn dipyn ers hynny, er gwell ar y cyfan.

Mae mwy o raen ar wlad a thref. Mae ei ffyniant economaidd yn amlwg. Mae'r diwylliant yn fwy amlwg, mae'r ymwelydd yn fwy ymwybodol nag erioed o fod yn Llydaw ac mae delwedd Llydaw yn fwy sier."

Yn y gyfrol newydd mae Gwyn Griffiths yn sôn mai'r rheswm am y gwelliannau hyn yw ffyniant economaidd y wlad o'i gymharu â gweddill Ffrainc. Mae

gwleidyddiaeth y wlad yn bwnc amlwg yn y llyfr gan ei bod yn wahanol iawn i'r hyn ydyw yng Nghymru. Nid oes yr un blaid genedlaethol wedi creu llwyfan iddo'i hun yn Llydaw.

Yn wahanol i'r iaith Gymraeg, mae Llydaweg ar drai difrifol er bod galw mawr i'r iaith gael lle yn yr ysgolion, mae'r ymgyrch wedi mynd ymlaen ers canrif erbyn hyn. Ychydig iawn o Lydaweg sydd yn cael ei chlywed ar y radio ac mae'n brin iawn ar y teledu hefyd. Yn sicr nid yw'r Cymry yn ymfalchïo digon yn yr hyn sydd gyda ni yma yng Nghymru.

"Mae gennym lawer i'w ddysgu oddi wrth y Llydawiaid," meddai Gwyn Griffiths sydd yn sôn am lenorion Llydaw yn y gyfrol, ac mae yn credu er bod nifer yng Nghymru yn astudio'r iaith a'r diwylliant Llydaweg bod anwybyddiaeth yn ein plith am gyfraniad y Llydawiaid i lenyddiaeth Ffrangeg ac i lenyddiaeth fyd-eang yn ogystal.

"Hwyrach am nad ydynt wedi llwyddo i gadw'u hiaith a datblygu eu llên i'r un graddau ac yr ydym ni. I genedl fel y Cymry y mae iaith yn symbol mor sylfaenol o arwahanrwydd a chenedligrwydd, mae methu gwarchod iaith yn warth yn ein golwg."

Yn ei gyfrol mae'n ceisio cyfleu y rhesymau pam bu i Lydaw fethu yn y maes yma, er bod y frwydr yn parhau.

Llyfr clawr meddal, 236 o dudalennau gyda nifer fawr o luniau a mynegai clir a dealladwy. Cyfrol addas i bawb sydd yn mwynhau teithio, yn mwynhau hanes ac yn mwynhau crwydro. Gwasg Gomer £13.95

Aimie Westwood, Lowri Dawe a Kerry Anne O'Connell Ysgol Gyfun Llanhari Tair sydd ar y brig ym myd chwaraeon

FFYNNON TAF NANTGARW A GWAELOD Y GARTH

Gohebydd Lleol: Martin Huws

SIWRNE OFER I ISRAEL

Mae Heddlu'r De wedi dweud na fydd dyn 70 oed a gafodd ei holi yn Israel yn cael ei erlyn.

Roedd y dyn yn cael ei holi mewn perthynas â llofruddiaeth putain 37 mlynedd yn ôl.

Daethpwyd o hyd i gorff Patricia Ann Simpson, 20 oed, ar waelod siafft chwarel rhwng Pentyrch a Gwaelod-y-Garth yn Hydref 1963.

Wedi i ffeil gael ei chyflwyno i Wasanaeth Erlyn y Goron dywedon nhw nad oedd digon o dystiolaeth.

Drwy gydol y llynedd ail edrychodd ditectifs o Gaerdydd ar yr achos ac ymchwilio ymhellach. Ym mis Tachwedd hedfanodd dau dditectif i Israel i holi dyn mewn carchar, dyn oedd yn wreiddiol o dde Cymru.

"Mae'r heddlu wedi cydweithio'n agos â'r CPS sy' wedi rhoi gwybod inni beth yw eu penderfyniad," meddai'r Ditectif Brif Uwcharolygydd Wynne Phillips. "Rydym ni'n gobeithio y bydd yr ymchwiliad yn symud gam ymlaen."

MARW IVY CRUDGE

Yn sydyn ar Hydref 13 wedi cystudd byr bu farw Ivy Crudge, Phillips gynt, Heol Berry, Gwaelody-Garth, gwraig Benjamin Ivor, mam Linda, mam-yng-nghyfraith John a mam-gu Kathryn a Lloyd a chwaer Joe, Dave a'r diweddar Bryn.

Roedd y gwasanaeth a'r traddodiant yn Amlosgfa Glyntaf, Ponypridd, ar Hydref 19. Cydymdeimlwn â'r teulu.

DIWRNOD MAWR I HAROLD

Roedd Hydref 14 yn ddiwrnod mawr i Harold Wharton, 81 oed.

Dyna'r dyddiad y cynhaliwyd gwasanaeth cysegru y gofeb ym Mynwent Tŷ Rhiw, Ffynnon Taf, sy'n coffau cyn-filwyr a ymladdodd yn rhyfeloedd yr ugeinfed ganrif.

Cafodd Harold Wharton ei eni yn Oxford Street, Nantgarw. Yn 1939 roedd yn 20 oed a chafodd ei orfodi i listio yn y Fyddin, mewn Catrawd Wrth-Danciau. Roedd yn un o'r miloedd a ddihangodd o Dunkirk.

Erbyn hyn, mae'n byw yn yr Eglwys Newydd ond mae'n cofio mynychu Ysgol Babanod y Ddraenen Wen ac Ysgol Bechgyn Ffynnon Taf.

Diolch i'r Cynghorydd Cynthia Dyke am chwarae rhan allweddol yn yr ymgyrch i godi'r gofeb. Perswadiodd fusnesau lleol i gyfrannu'n ariannol a chysylltodd â 140 o gatrodau.

ANELU AT NOD

Llongyfarchiadau i swyddogion newydd Y Gymdeithas Rhieni.

Claire Ghuman yw'r cadeirydd newydd a Rhoda a Jeff Ballinger yw'r is-gadeiryddion. Cafodd Melanie Pepper ei hethol yn ysgrifenyddes, Carrie Anderson yn drysorydd a Morfydd Huws yn gynrychiolydd y staff.

Nod y gymdeithas yn ystod y flwyddyn yw darparu mwy o gyfrifiaduron i'r ysgol: y bwriad yw cael chwe chyfrifiadur newydd yn ystod 2000-2001.

Eisioes mae'r gymdeithas wedi prynu dau gyfrifiadur a meddalwedd. Pob lwc iddyn nhw.

NAW YMGEISYDD

Cafwyd naw ymgeisydd yn etholiad rhieni-lywodraethwyr Ysgol Gwaelod - y - Gartha llongyfarchiadau i Beverley Martin a Russell Isaac yn eu swyddi

DIGWYDDIADAU

CAPEL BETHLEHEM, Gwaelody-Garth, 10.30am. Tachwedd 5: Y Parchedig Cath Williams (Cymun); Tachwedd 12: Y Parchedig R Alun Evans; Tachwedd 19: Y Parchedig Jeff Williams; Tachwedd 26: Y Gweinidog.

CYLCH TI A FI, Ffynnon Taf: prynhawn Mawrth yn ystod y tymor, 1.15-2.45pm, Neuadd Pentre' Ffynnon Taf. Mwy o fanylion: Janice Edwards, 029 20 843192.

CYLCH MEITHRIN Gwaelod-y-Garth, 9-3.15, Festri Capel Bethlehem, Gwaelod-y-Garth.

CYMDEITHAS ARDDWROL Ffynnon Taf a'r Cylch: dydd Mawrth cynta'r mis, Clwb Cyn-Aelodau'r Lluoedd Arfog, Glan-y-Llyn. Manylion oddi wrth Mrs Toghill, 029 20 810241.

YSGOL GWAELOD-Y-GARTH: Tachwedd 20: Trip "Horrible Histories Christmas Cracker", Plant yr Adran Iau; Rhagfyr 13: Cyngerdd Nadolig, Capel Bethlehem, 1.30pm, 6.30pm; Rhagfyr 14: Cyngerdd Nadolig Capel Bethlehem, 6.30pm; Rhagfyr 22: Diwedd Tymor; Ionawr 9: Tymor y Gwanwyn yn dechrau i'r plant.

newydd.

Mae'r ysgol yn wynebu penderfyniadau anodd a phob lwc iddyn nhw yn eu dyletswyddau.

Dyddiad cau'r pleidleisio oedd dydd Iau, Hydref 19.

Yn y cyfamser, enillodd murlun yr ysgol wobor arall sef Gwobor Treftadaeth Dave Jenkins Cyngor Cymuned Pentyrch, gwobor o £50 a chwpan. Penderfynodd y cyngor gychwyn cystadleuaeth er cof am y diweddar Dave Jenkins o Waelod y Garth.

Dosbarth 3E oedd yn arwain y Gwasanaeth Diolchgarwch yng Nghapel Bethlehem ar Hydref 20. Diolch yn fawr i'r plant ac i Sheila Broadley, yr athrawes, am gyflwyniad o safon uchel.

Diolch i Dr Ken Mills o Goleg Meddygol Cymru, Caerdydd, a ddaeth i siarad â phlant Blwyddyn 5 a 6 am Apêl Liwcimia ar Hydref 11. Dyddiad cau yr apêl yw Tachwedd 24.

MARW DAVID FOSTER

Ar Hydref 17 yn Ysbyty Brenhinol Morgannwg, Llantrisant, bu farw David Foster, Heol Berry, Gwaelod-y-Garth, gŵr June, tad Jane, Robert a Paul, tad-yngnghyfraith Alan, Susan a Donna, a brawd Emma a'r diweddar Arthur a Nancy.

Roedd y gwasanaeth a'r traddodiant yn Amlosgfa Glyntaf, Ponypridd, ar Hydref 23. Cydymdeimlwn â'r teulu.

H E L P U P L E N T Y N GYRRAEDD POTENSIAL

Ymddangosodd cerdyn diddorol yn ffenest Swyddfa Bost Ffynnon Taf yn ddiweddar.

Mae rhieni plentyn awtistaidd yn yr ardal yn chwilio am help oddi wrth berson ymroddedig ond ystwyth, rhywun fydd yn gallu mynd i gyfarfod tîm wythnosol. Gofynnir am rywun egnïol a brwdfrydig all roi sylw personol i'r plentyn fel rhan o raglen addysg "sy'n arwain at dwf mawr yng ngallu'r plentyn".

Rhaid i'r person fod yn barod i ddysgu dull addysgu newydd, yn dwlu ar blant, bod yn ddibynadwy ac eisiau helpu'r plentyn i gyrraedd potensial.

Os am ragor o wybodaeth a threfnu cyfweliad, ffoniwch Karen a Darren ar 01443 201377 os gwelwch yn dda.

MARW PAMELA HISCOCK

Yn sydyn ar Hydref 11 yn Ysbyty Brenhinol Morgannwg, Llantrisant, bu farw Pamela Hiscock o Waelod-

CYFRAITH A THREFN

Yn dilyn y sôn am gefndir hanesyddol yr orsaf heddlu yn y rhifyn diwetha, daeth mwy o wybodaeth am hanes cynnar yr heddlu ym Morgannwg.

Y ffynhonnell y tro hwn yw hen lyfr diddorol gan David James Rees, Pontypridd South, Past and Present a'r cyhoeddwr yw'r Starling Press. Mae copi ar gael yn Llyfrgell Ffynnon Taf.

Yn nhridegau'r ganrif ddiwetha', meddai'r llyfr, roedd mwy o brotestiadau, terfysgoedd a Siartiaeth yn ddraenen yn ystlys y Sefydliad. Ym 1826 cafodd pedwar glöwr oedd dim ond yn sgyrsio â'i gilydd eu cyhuddo o ymgynnull yn derfysglyd ac erbyn 1839 Mr J Stockdale o Lundain oedd yr Uwcharolygydd Heddlu cynta' yng Nghaerdydd.

Hetiau

Cafodd heddweision arbennig, oedd yn gwisgo bandiau braich, hetiau trilbi ac yn cario chwibannau, eu hapwyntio yn 1831 ac yn 1839 daeth Deddf yr Heddlu Sirol i rym.

Ar Ragfyr 21, 1839,

ymddangosodd yr hysbyseb ganlynol ym mhapur y Cardiff & Merthyr Guardian: "Yn eisiau: dynion o dan 40 oed, 5' 7", yn llythrennog ac yn iach. Dim ciperiaid, bwm beilis, clercod, gweision na thafarnwyr. Yn gwasanaethu'r ardal o Lantrisant i Lanwynno."

Nantgarw

Ym 1840 daeth T M Lewis yn Uwcharolygydd ac erbyn 1841 roedd yn gyfrifol am adran Newbridge (Pontypridd). Ar y pryd roedd heddlu'r dre'n cynnwys chwe chwnstabl a thri arall yn Nelson.

Cwnstabl I Bonner oedd plisman cynta'r dre' a chafodd ddewis i gylchwylio'r rhan ddeheuol mor bell â Nantgarw a Chaerdydd neu'r rhan ogleddol hyd at Chwarel y Bute, Pentrebach. Dewisodd yr ail un.

Os oes gan rywun ragor o wybodaeth rhowch wybod imi os gwelwch yn dda.

y-Garth, gwraig y diweddar Brian, mam Beverley a Kevin, mam-yngnghyfraith Martin, mam-gu Jamie, Timmy, a Sammy, a chwaer Glenys, Roy, Leighton a'r diweddar Keith a Gwilym.

Roedd y gwasanaeth yn Amlosgfa Glyntaf, Ponypridd, ar Hydref 19, a'r traddodiant ym Mynwent Tŷ R h i w , F f y n n o n T a f . Cydymdeimlwn â'r teulu.

TONTEG A PHENTRE'R EGLWYS

Gohebydd Lleol: Helen Jones

Ysgol Feithrin Pentre'r Eglwys

Cafodd yr Ysgol Feithrin adroddiad ardderchog yn dilyn adolygiad yn ddiweddar. Cofnodwyd fod cydweithio ardderchog rhwng y plant a'r staff. Mae'r plant yn ymateb yn bositif i arweiniad a chanmoliaeth yr athrawon a cheir digonedd o deganau addas ar eu cyfer. Llongyfarchwyd yr athrawon gan yr arolygydd am eu gwaith da ac am bolisïau a syniadau effeithiol. Llongyfarchiadau i Jackie Parry, yr athrawes, a'i chynorthwywyr.

Cyw a Sglods

Bydd ein noson o gyw a sglods nesaf ar Nos Lun y 7fed o Dachwedd. Croeso i bawb. Ffoniwch Tina 208237.

Cerddoriaeth

Llongyfarchiadau i Rhodri Lewis, Y Ridings am basio gradd 1 clarinet, Lowri Green, Y Dell ar basio gradd 6 clarinet a Rhys Lewis, Y Ridings gradd 4 clarinet.

Rygbi

Llongyfarchiadau i Ieuan Salmon a Rhodri Lewis am gael eu dewis i chwarae rygbi i ysgolion Pontypridd.

Brysia Wella

Dymuniadau gorau am wellhad buan i Debra Thomas, Heol y Cawl. Cafodd ddamwain wrth farchogaeth a thorrodd ei choes – da clywed ei bod yn gwella.

Cydymdeimlad

Estynnwn ein cydymdeimlad i Ann ac Alun Jones, Y Ridings ar ôl i Ann golli ei thad yn ddiweddar.

PONTYPRIDD

Gohebydd Lleol: Jayne Rees

Ysgol Evan James

Ymweliadau

Aeth 53 o blant Bl 5 a 6 am benwythnos i Langrannog ar Hydref 6ed. Cafodd pob un amser gwych yno.

Aeth plant Bl 1 am y diwrnod i Sain Ffagan.

Bu disgyblion Bl 6 yn ffodus i fynd i weld perfformiad gan Gwmni dawns Diversion yn y Miwni.

Bu Dosbarthiadau 9, 10, 11 a 12 i Techniquest. Y thema oedd Deunyddiau a chafwyd amser braf yn arbrofi ac ymchwilio drwy gydol y dydd.

Cafodd 6 dosbarth o adran y babanod bnawn wrth eu bodd yn gwylio Sioe Planed Plant S4C yn Neuadd y Parc a Dâr, Treorci.

Daeth Mr Brian Davies, Curadur y Ganolfan Hanesyddol i siarad a phlant am dwf ardal Pontypridd. Dysgodd y plant llawer o ffeithiau diddorol am eu hardal leol.

Trawsgwlad yr Urdd

Aeth dau dîm o 6 o flynyddoedd 5 a 6 i gystadlu. Roedd tua 600 o blant ymhob ras. Llongyfarchiadau i Natalie Jones am ddod yn 6ed yn ei ras hi.

Rygbi

Mae 6 o fechgyn yr ysgol wedi'u dewis i garfan Rhanbarth Ysgolion Pontypridd – Lewis Smith, Stephen Parker, Ben Miles, Jarrad Scaplehern, Rhodri Griffin a Liam Stacey – ardderchog bois!

Dathlu'r Cynhaeaf

Cafwyd gwasanaeth hyfryd dan ofal Dosbarth Mr Ioan Thomas. Eleni buodd y plant yn casglu tuag at elusen "Clefyd y Siwgr".

Dyrchafiad

Llongyfarchiadau i Hefin Gruffydd, Parc Prospect, Graigwen ar ei benodiad fel Pennaeth Ysgol Gymraeg Bronllwyn, Y Rhondda.

YSGOL PONT SION NORTON

Ymweliadau a Thripiau

Bu plant Blwyddyn 3 yn ymweld â'r Amgueddfa Genedlaethol yng Nghaerdydd i gymryd rhan mewn gweithdy ar y bobloedd cynnar.

Aeth plant Blwyddyn 4 a 5 i Barc Treftadaeth y Rhondda fel rhan o'u gwaith hanes am Gymru Ddiwydiannol. Yn dilyn hyn daeth Mr Hywel Thomas i ymweld â'r ddau ddosbarth ac i rannu ei brofiadau am ei waith fel glöwr. Diolch yn fawr iddo.

Prynhawn Ddydd Gwener, Hydref 20fed, aeth y dosbarthiadau Derbyn, Blynyddoedd 1 a 2 i weld sioe Planed Plant yn Theatr Parc a Dâr yn Nhreorci. Cafodd pawb amser wrth eu bodd.

Y Gymuned Leol

Cynhaliwyd cyngerdd yn neuadd yr ysgol, Nos Fercher Hydref 18fed gan aelodau o Gapel Methodistiaid Pont Siôn Norton, i godi arian tuag at adnewyddu'r capel. Gwahoddwyd côr yr ysgol i gymryd rhan yn y gyngerdd a chafwyd eitemau amrywiol gan aelodau ifanc y capel.

Gwasanaeth Cynhaeaf

Ar fore Iau, Hydref 19eg cynhaliwyd ein gwasanaeth diolchgarwch yn yr ysgol. Ein gŵr gwadd oedd y Parchedig Robin Samuel, Pen y Bont ar Ogwr. Daeth y plant meithrin a rhoddion o ffrwythau a llysiau i'r ysgol, a dosbarthwyd y rhain i'r henoed yng Nghanolfan Gymunedol Cilfynydd yn ystod y prynhawn hwnnw. Cyfrannwyd y casgliad eleni tuag at adnewyddu Capel Pont Siôn Norton.

Ysgol Creigiau

Llangrannog

Roedd dosbarth 5 wedi mynd i Langrannog dros y penwythnos. Rydym yn ddiolchgar iawn i Miss Jones, Mrs Hughes a Mr Evans am fynd â ni.

Merched Newydd

Mae merched newydd wedi cyrraedd ein hysgol. Maent wedi dechrau yn yr adran Saesneg.

Bechgyn Ogwr

Aeth James Cashin, Iwan Biffin, Luke Stanbury, Alex Holvey a rhai o fechgyn class 9 i Ogwr i chwarae rygbi. Roeddent wedi cael hwyl a sbri ac erbyn iddynt gyrraedd adre roeddent wedi blino!

Mr Williams

Mae Mr Williams y gofalwr newydd ddathlu ei benblwydd yn 50. Mae Mr Williams wedi cael damwain ar ei feic modur ar Hydref 9ed.

Yn garedig iawn mae Mr Davies wedi cymryd ei le nes ei fod yn dod yn ôl. Brysiwch wella Mr Williams.

Y Deintydd

Fe ddaeth y deintydd i'r ysgol i ymweld â ni a'n dannedd ychydig yn ôl. Dwedodd bod gennym ni ddannedd FFANTASTIG!

Y Gromlech

Aeth dosbarth 5 i ymweld â'r Gromlech i dynnu llun ohoni, fel rhan o'u gwaith prosiect y tymor hwn. Cafon nhw lawer o hwyl ac roeddent yn lwcus oherwydd roedd y tywydd yn braf iawn.

Doctor Bethan Herbert

Diolch i Doctor Herbert a ddaeth i ddysgu y babanod Cymraeg sut i fod yn ddoctor. Dysgodd y plant lawer am waith meddyg a chawsant lawer o hwyl gyda hi.

Help yn Nosbarth 1

Croeso i ddwy fyfyrwraig o'r enw Mrs Jones a Miss Evans sydd wedi dod i helpu Mrs Hughes a dosbarth

Mrs Snow

Croeso i Mrs Snow sydd wedi dod i helpu dosbarth 3 ac yn arbennig, Robin Dyer.

CREIGIAU

Gohebydd Lleol: Nia Williams

Cyfrif Pres ym Mhrifysgol Caerwysg!

Dymuniadau gorau i Hywel Williams, Nythfa, Georgetown, wrth iddo gychwyn ar ei gwrs gradd mewn Cyfrifyddiaeth ac Astudiaethau Ewropeaidd yng Nghaerwysg. Pob llwyddiant a hapusrwydd i ti. Mae Hywel yn fab i Gareth a Pam Williams.

COLLI

Cydymdeimlir â Mei Jones a'r teulu, "Drws Nesa", Heol Pant y Gored, ar ôl iddo golli ei dad yn ystod y mis. Roedd ei dad, Mr W. J. Jones, Llanfairpwll, wedi bod yn wael ers tro - gŵr yn wreiddiol o Henryd, Dyffryn Conwy, wedi ymsefydlu ar Ynys Mon, yn fferm y Carwad, Llanddona i ddechrau cyn symud i Henryd, Bryn Bras, Llanfairpwll. Gedy weddw a dau fab, Geraint a Mei.

Mae Mei'n gyfarwydd i ddarllenwyr Tafod Elái fel sgriptiwr ac actor amryddawn, (heb anghofio wrth gwrs ei bortreadau o'r anfarwol Wali Tomos, o'r gyfres "C'Mon Mid Ffild" ar S4C). Fe symudodd e a Kim o Gaerdydd i Bant y Gored dro'n ôl - i'r ty drws nesa i rieni Kim.

Lladron ar y Llwybr

Gresyn gorfod cofnodi nad yw pob dim fel y dylsai fod ar lwybr yr afon Taf – "Taff Trail". Cafodd rhai o fechgyn y pentref yma brofiadau annymunol iawn wrth deithio rhwng y pentref hwn a Chaerdydd. Ymosodwyd arnynt gan griw o fechgyn yn eu harddegau – a chafodd eu beiciau eu dwyn. Felly, gofal piau hi ar y 'Taff Trail' o hyn allan – a gobeithio'n wir na chlywn ni hanesion tebyg i hyn eto.

Mrs Dyer

Croeso i Mrs Dyer i'r Feithrin.

Siop Ganolfan Merthyr

Diolch i Siop Ganolfan Merthyr am ddod i werthu llyfrau, tapiau, gemau cyfrifiaduron Cymraeg ar y ddwy noson agored a hefyd "Books on Tour".

Priodas

Dymuniadau gorau i Sali Gwyn ar achlysur ei phriodas gyda Capten Christopher M. Morrisroe. Fe'u priodwyd yn Eglwys Fethodistaidd Trefynwy, gyda'r Parchedig Cynwil Williams yn gwasanaethu.

Anna Gwyn, chwaer Sali, oedd y forwyn briodas ac roedd Richard Gwyn yn dywysydd.

Gwisgodd Sali y benwisg a wisgodd ei nain 65 mlynedd yn ôl.

Mae'r ddau wedi ymgartrefu yng Nghaerdydd – Sali'n gweithio i gwmni Hyder, a Chris yn Rheolwr Cynhyrchu gyda chwmni Solutia. Mae Sali'n ferch i Marian a Dilwyn Jones, Maes y Gollen, Creigiau.

Dymuniadau gorau i'r ddau.

Gwellhad Buan

Anfonwn ein cofion at Lynne Abel, Llys Illtyd, sydd wedi bod yn anhwylus am gyfnod o fisoedd. Da gallu adrodd bod Lynne dipyn yn well erbyn hyn – dal ati i wella Lynne.

Cydymdeimlad

Estynnwn ein cydymdeimlad llwyraf i Linda Arwel a'r teulu gynt o Barc Castell y Mynach. Bu farw mam Linda yn ddiweddar. Ymgartrefai Mrs Wryle ym Mhenarth. Cydymdeimlwn a Bethan, Dewi a Rhian ei hwyrion hefyd.

MENTER laith

ar waith yn Rhondda Cynon Taf Tŷ Model, Llantrisant 01443 226386

CYFARFOD BLYNYDDOL?

Hoffwn i ddiolch i'r 26 o bobl a ddaeth i gyfarfod blynyddol y Fenter a gynhaliwyd yn y Miwni yn ddiweddar. Fe allwn i eu henwi fesul un gan eu bod yn dod i'r mwyafrif o gyfarfodydd blynyddol a digwyddiadau y mae'r Fenter yn ymdrechu i gynnig. Rhag ofn nad ydych wedi sylwi nid oeddwn yn hapus iawn gyda'r diffyg cefnogaeth yma. Wrth ystyried bod 974 o bobl yn debygol o ddarllen y papur hwn oedd ddim yn y cyfarfod mae'n rhaid meddwl bod rhywbeth o bwys yn digwydd yr un noson megis gem bêl-droed Lloegr neu ymddangosiad gan Sbeis Girl yn y cyffiniau. Lle roeddech chi gyda llaw?

ARAITH FEDDYLGAR

Fel mae'n digwydd bod cafwyd noson ardderchog gydag araith ddifyr tu hwnt gan Robin Gwyn o Fwrdd Croeso Cymru a wnaeth ystyried cysylltiadau Twristiaeth a'r Gymraeg. Cawsom ddeall taw twristiaeth ydy un o brif gyflogwyr Cymru, os nad y prif gyflogwr, gyda throsiant o £5miliwn y dydd os ydw i'n deall yn iawn. Cawsom wybod taw o Loegr y mae'r mwyafrif o ymwelwyr a'u bod yn dod i Gymru oherwydd ein bod yn wahanol i Loegr – ac mae'r iaith yn elfen o'r arwahanrwydd hyn. Mae araith Robin wedi 'i gyhoeddi ac os gewch chi gyfle i'w ddarllen rwyf yn awgrymu eich bod yn gwneud hynny. Efallai y bydd twristiaeth yn fodd i hyrwyddo'r Gymraeg ac efallai y bydd Owain Glyndŵr yn Braveheart Cymru – gawn ni weld. Wedi gweld dylanwad Braveheart yn yr Alban gallaf ond awgrymu ein bod ni i gyd yn ysgrifennu at Mel Gibson ar unwaith.

Gofynnwyd ambell i gwestiwn go anodd i Robin hefyd megis diffyg diddordeb y Bwrdd Croeso yn y cymoedd mewn gwirionedd a

Seibr Caffe y Fenter yn yr YMCA Pontypridd

diffyg ymdrechion i drefnu gweithgareddau twristaidd Cymraeg megis twmpathau ac yn y blaen tra bod cyrff tebyg yn Iwerddon yn cael gwneud hyn. Serch hynny dwi'n credu i Robin ennill y ddadl ar y noson ac ysbrydoli sawl un oedd yn gwrando a rwyf yn ddiolchgar iawn iddo am wneud hynny.

MAS GYDA'R HEN A MEWN GYDA'R NEWYDD

Rwyf hefyd am ddiolch i Penri Williams a Danny Grehan am eu gwaith diflino yn ystod y blynyddoedd diwethaf fel cadeirydd a thrysorydd y Fenter Iaith. Rwy'n siŵr y bydd yn sioc i sawl darllenydd i sylweddol bod y ddau wedi rhoi'r gorau i'r swyddogaethau hyn yn ystod y cyfarfod blynyddol ar ôl sawl blwyddyn. Er gwell ta gwaeth, faswn i na staff eraill y Fenter ddim wedi llwyddo gwneud hanner cystal heb eu cefnogaeth parod ac rydym yn ddiolchgar iawn iddynt. Braf ydy deall fod Danny yn aros i weithio gyda gofal plant a Penri yn cymryd drosodd fel Trysorydd. Llongyfarchiadau felly i John Llywellyn Thomas sydd wedi cymryd drosodd fel Cadeirydd ar ôl blwyddyn weithgar iawn ar Bwyllgor Gwaith y Fenter lle mae eisoes wedi profi ei werth.

Dylid nodi hefyd fod nifer o bobl newydd wedi cytuno i ymuno â'r Pwyllgor Gwaith yn lle rhai oedd heb gael amser i gyfrannu fel y byddent wedi hoffi gwneud. Mae'r pwyllgor newydd yn rhoi cynrychiolaeth llawer iawn gwell o'r Rhondda a Chynon, yn ogystal â Thaf Elái.

CYFLWYNO'R STAFF NEWYDD

Roedd y cyfarfod blynyddol hefyd yn gyfle i gyfarfod â staff newydd y Fenter sydd wedi eu lleoli yn Aberdar. Mae Elaine Gilbert yn gymorth clerigol yno ac y mae Rhodri Wyn Thomas yn Swyddog Gwirfoddolwyr y Milflwydd ac Eirian Davies yn Swyddog Y m c h w i l / Datblygydd Economaidd. Mae'r ddau eisoes yn brysur iawn ac yn ychwanegu'n gyflym at waith a dylanwad y Fenter. Mae Eirian wedi trefnu noson arbennig o'r Cwlwm Busnes ac y mae dyblu'r nifer sydd ar fas data busnes Cymraeg y Fenter.

LLWYDDIANT GWIRFODDOLI CYMRAEG

Difyr ydy deall bod canran uwch o siaradwyr Cymraeg yn gwneud gwaith gwirfoddol yn Rhondda Cynon Taf a'u cymharu a'r di Gymraeg. Rwy'n siŵr bod ein dau swyddog gwirfoddoli Cymraeg yn a deila du ar hyn mewn cydweithrediad gyda staff eraill Interlink sy hefyd yn siarad Cymraeg.

Enghraifft wych o lwyddiant Eleri Griffiths oedd y cyfarfod o fudiadau gwirfoddol Cymraeg Rhondda Cynon Taf i drafod Arian Amcan Un, gyda help Elwyn Vaughan o'r Pwyllgor Monitro Cenedlaethol. Ymddengys bod mwy o bobl wedi mynychu'r cyfarfod hwn nac ambell un o gyfarfodydd Saesneg a drefnwyd. Mae Ffurflenni Cais -Pro Fforma – ar gael gen i os oes rhyw un am ddechrau gweithio ar brosiect i'w cyflwyno fel cais go iawn. Mae modd hefyd cael arian amcan un gan fanteisio ar gronfeydd y mae cyrff eraill megis Cyngor Rhondda Cynon Taf a Chyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru wrthi yn sefydlu. Bydd gweithdy i helpu pobl sydd am wneud cais Amcan Ûn ar 6/12/00 yn Interlink, cyfarfod arall o'r Fforwm Mudiadau Gwirfoddol Cymraeg i drafod sut mae denu gwirfoddolwyr ar 31/1/01 a gweithdy i helpu cyrff sydd am gofrestri yn elusennau cofrestredig ar ddiwrnod San Ffolant 14/2/01. Croeso i bawb.

LLWYDDIANT GOFAL PLANT

Lansiwyd CD newydd Martyn Geraint, Trysor a Phlant Rhondda Cynon Taf yn ddiweddar mewn parti arbennig yng nghynllun gofal chwarae'r Fenter yn Rhydfelen o flaen 100 o blant. Mae'r CD hefyd yn cynnwys fersiynau carioci o'r brif gan "Dewch i Chwarae yn Rhondda Cynon Taf" a'r gan "Parti Ponty" a recordiwyd llynedd. Mawr yw ein diolch i Martyn, Trysor, Bocs 50 a Chwmni Fflach, a nifer o bobl eraill gan gynnwys y Cynulliad a staff Rhondda Cynon Taf ond y mae'r prif ddiolch yn arbennig i Trystan Griffiths sydd wedi llywio'r holl brosiect. Mae Trystan o dan gryn bwysau wrth redeg naw clwb carco a phedwar cynllun chwarae adeg y gwyliau ond y mae'n llwyddo yn rhyfeddol ac y mae'r clybiau i gyd yn tyfu - rhai mwy na'i gilydd mewn gwirionedd wrth feddwl am Glwb Carco Garth Olwg.

HIR YW POB AROS

O fewn dyddiau o ysgrifennu hyn rydym yn disgwyl clywed a oes modd i ni agor clybiau carco newydd yn ysgolion Cymraeg Bodringallt, Bronllwyn, Llyn y Forwyn, Llwyncelyn, Rhydygrug, Llantrisant ac ysgolion Saesneg Llanharan, Tonysguboriau a Thwynyrodyn. Yn naturiol rydym yn gobeithio cael y cyfle i wneud ond yn ofni wynebu siom mawr arall. Un ffordd neu'i gilydd rwy'n siŵr y byddwch i gyd wedi cael clywed erbyn hyn!

G W E I T H G A R E D D A U IEUENCTID AR Y CYD GYDA'R URDD

Mae Rhodri Ffransis, ac aelodau eraill o staff yr Urdd, yn brysur iawn fel arfer gyda llawer iawn gormod o weithgareddau i roi sylw i bopeth. Rhai o'r uchafbwyntiau sy'n dod i fyny yw trip Cymru v De'r Affrig ar 26 Tachwedd a thrip i weld Aston Villa v Lerpwl ar 13 Yn ogystal â'r tripiau arferol yn ystod hanner tymor y gwanwyn bydd gweithdy dawns gyda Thrysor a gweithdy animeiddio – gobeithio bod Andrew Minton ar y ffordd i wella ar ôl ei ddamwain peldroed go hegr. Deallaf fod y Cyber Caff Cymraeg, Cwmni Gwen a'r Diawled Dawnus yn llwyddo a chlwb ail iaith Treorci ac uwch adran Rhydywaun nawr ar agor. Ymddengys bod y clybiau pêl droed yn wan ar hyn o bryd, efallai y byddant yn gwella unwaith mae Clwb Pêldroed Dinas Caerdydd yn gwella, felly os oes gennych chi ddiddordeb mewn hyrwyddo'r rhain ffoniwch Rhodri yn y Cymer.

LLWYDDIANT HYFFORDDIANT CYMRAEG

Ie wel, llwyddiant Huw Thomas Davies ydy hyn mewn gwirionedd ond rydym yn falch o bob datblygiad o blaid y Gymraeg yn enwedig pan fo colegau yn gweld cymaint o bobl yn astudio cwrs trwy gyfrwng y Gymraeg fel eu bod yn cymryd y peth o ddifrif. Llongyfarchiadau i Huw ar ei lwyddiant a phob lwc i bob un sydd ar y cwrs sy'n chwysu ac yn poeni am eu profion a wynebu'r diawl beiriannau. Byddai'n braf gweld cyrsiau tebyg yn y Rhondda ac yn Aberdâr ond dwn i ddim a oes modd gwneud hyn. I'r rhai sydd am ddatblygu eu sgiliau cyfieithu ar y pryd, rydym yn gobeithio cynnal cwrs arall yn y Gwanwyn. I'r rhai sydd eisiau help i fod yn Mentoriaid Cymraeg a di-Gymraeg o fewn cwmnïau preifat y mae hyn yn rhywbeth rydym yn gobeithio ail gydio ynddo ar ôl ein hymdrech gyntaf ym mis Medi. Diolch yn fawr i Dr Gwenan Lloyd Evans ac Elin Tudur a wnaeth orffen y cwrs yn fy lle.

DYSGWYR YN DYSGU YN GLO!!

Diolch hefyd i Heulwen Stephens am ddysgu yn fy lle, adeg y cyfarfod blynyddol, ar ein cwrs yn Ysgol y Cymer. Mae gennym Gwrs Wlpan a Chwrs Estyn yn rhedeg ar hyn o bryd ac y mae'r ddau yn gynhyrchiol iawn. Mae'r dysgwyr yn mynychu'r Colliers Arms, Cymer, ar ôl 9pm nosweithiau Mawrth/Mercher /Iau felly dewch i'n gweld ni yno. Neu dewch i'r boreau coffi yn Trefforest, Aberdar, Porth, Pontypridd neu Llantrisant bob wythnos – mae manylion ar gael ar 01685 877183

Mae gwybodaeth am bopeth ar gael ar www.menteriaith.co.uk

Dyna lle rydym ni – dyna beth rydyn ni'n trio ei wneud – felly, ble roeddech chi adeg ein cyfarfod blynyddol?

SWYDDOG DATBLYGU'R FENTER IAITH

CYFARFOD

CWLWM BUSNES Y CYMOEDD

6PM NOS FERCHER 29AIN TACHWEDD YSGOL FUSNES, PRIFYSGOL MORGANNWG

SIARADWRAIG WADD <u>EIRLYS PRITCHARD</u> <u>JONES</u> MENTER A BUSNES

<u>"HYRWYDDO BUSNES</u> <u>YN Y GYMRAEG YN Y</u> <u>CYMOEDD"</u>

EFAIL ISAF

Gohebydd Lleol: Pat Edmunds

Llwyddiant Cerddorol

Rhaid llongyfarch Dewi a Ffion Rees, Penywaun. Mae Dewi wedi pasio Gradd 1 ar y piano a Ffion Gradd 3 ar y delyn a'r clarinet.

Gwellhad Buan

Mae Walter Chivers, un o drigolion hynaf y pentref yn diodde o'r "shingles". Ar hyn o bryd mae e yn derbyn y gofal a'r sylw gorau posib yn nhŷ ei ferch a'i fab yng nghyfraith, June a Malcolm Griffiths, Tŷ'r Capel. Dymuniadau gorau am wellhad llwyr a buan iddo.

Ar ôl derbyn triniaeth yn Ysbyty Newydd Morgannwg mae Ann Rees a John Edmunds, y ddau o Benywaun, nol adre gyda'u teuluoedd. Yn ôl pob sôn mae'r ddau yn derbyn y driniaeth gorau posibl. Adferiad buan i chi eich dau.

Cychwyn yn y Brifysgol

Pob lwc a phob dymuniad da i Ria Copley, Penywaun, sydd newydd ddechrau ei chwrs yn y Brifysgol. Rwy'n siŵr y bydd bywyd yn grêt iddi.

Deiseb

Yn sgîl damwain go erchyll – gwrthdrawiad rhwng merch ifanc ar geffyl a char modur – codwyd deiseb i annog trigolion y pentref i gefnogi "cyfyngiad cyflymdra" drwy'r pentref.

Mae'n amlwg fod llawer o yrwyr nawr yn defnyddio'r ffordd fel "ffordd osgoi" – mwy o draffic – mwy o beryglon.

Gobeithio'n fawr iawn fydd y ddeiseb yn llwyddiannus ag yn cael yr effaith briodol.

Capel y Tabernacl

Trefn Oedfaon

Tachwedd 5 Parch D Eirian Rees (Cymun)

Tachwedd 12 Parch Ken Morgan (Gorseinon)

Tachwedd 19 Plant Llantrisant ac Alan James

Tachwedd 26 Parch Alwyn Lloyd, Porthcawl.

Côr Godre'r Garth

Ar ddechrau mis Hydref bu Côr Godre'r Garth ar daith penwythnos i gynnal cyngerdd i Gymdeithas Gymraeg Rhuthun. Roedd yn noson arbennig gyda chyfraniadau gan y côr lleol, Côr Rhuthun yn ogystal â Chôr Godre'r Garth. Yr unawdwyr oedd Eleri Darkins (Telyn), Menna Thomas a Roland George. Cyflwynwyd y noson gan Ynyr Roberts, Caerffili, a fagwyd yn Rhuthun.

Yn dilyn y gyngerdd mae'r côr yn cychwyn dysgu gweithiau newydd ac mae croeso i aelodau newydd ymuno am 7.30pm bob Nos Sul yn Neuadd y Pentref, Efail Isaf. Am wybodaeth bellach ffoniwch 01443 404001.

HALEN Y DDAEAR

Ydych chi'n adnabod rhywun sydd wedi gweithio'n ddiwyd gyda phobl ifanc yn eich cymuned am flynyddoedd? Ddylai'r person gael ei wobrwyo am y gwaith yma? Wel, dyma'ch cyfle chi i dalu teyrnged iddo/iddi.

Yn flynyddol rhoddir Medal Syr T H Parry-Williams gan Eisteddfod Genedlaethol Cymru i anrhydeddu person sydd wedi gweithio am flynyddoedd gyda phobl ifanc yn eu milltir sgwâr. Os am enwebu rhywun ar gyfer y Wobr, yr unig beth sydd angen gwneud yw cysylltu â Swyddfa'r Eisteddfod, 40 Parc Tŷ Glas, Llanisien, Caerdydd, CF14 5WU neu ffoniwch 029 20763777 er mwyn cael ffurflen enwebu a'i ddanfon yn ôl atom erbyn 31 lonawr, 2001.

Dyma'ch cyfle chi i ddangos eich gwerthfawrogiad. Codwch y ffôn ac enwebwch halen y ddaear eich cymuned chi.

A m wybodaeth bellach cysylltwch â: Y Cyfarwyddwr, Swyddfa'r Eisteddfod, 40 Parc Tŷ Glas, Llanisien,

40 Parc Tŷ Glas, Llanisien, Caerdydd, CF14 5WU neu ffoniwch 029 20763777.

Prif Wobrau Eisteddfod yr Urdd 2002

Annwyl Gyfaill,

Cynhelir Eisteddfod Genedlaethol Urdd Gobaith Cymru 2002 yn Llandudno rhwng 27 Mai - 1 Mehefin.

Erbyn hyn mae'r testunau ar gyfer y cystadlaethau wedi cael eu dewis ond mae un dasg bwysig i'w chyflawni sef dod o hyd i gyfranwyr ar gyfer prif wobrau'r Eisteddfod sef

i) Medal Lenyddiaeth

ii) Medal Lenyddol Y Cymry Cymraeg o ddewis (Dysgwyr)

iii) Medal Ddrama

- iv) Medal Prif Gyfansoddwr
- v) Medal Prif Wobr Celf, Dylunio a Thechnoleg
- vi) Medal Prif Wyddonydd/ Mathemategydd

vii) Cadair yr Eisteddfod viii) Coron yr Eisteddfod

Os hoffech gyfrannu, fel unigolyn neu fel Cymdeithas, tuag at yr Eisteddfod trwy gyflwyno un o'r prif wobrau uchod, yna buaswn yn falch o gael clywed oddi wrthych. Dylid anfon gair ataf i Swyddfa'r Urdd, Parc Menai, Bangor, Gwynedd LL57 4BN erbyn 31 Rhagfyr 2000 neu os ydych am sgwrs bellach, croeso i chi gysylltu â mi ar y rhif ffon: 01248 G72105.

Diolch am gynorthwyo'r Eisteddfod.

Yn gywir iawn, EIRIAN DULYN OWEN Trefnydd yr Eisteddfod

SIOP BARA Y PENTREF

Heol St Illtyd Pentre'r Eglwys

Bara a chacennau wedi eu pobi yn y siop mewn ffwrn draddodiadol. Mrs Janet Evans 01443 202013

Trefnir Arlwyo

Cystadleuaeth Gŵyl Ddewi 2001 Tafod Elái

MEITHRIN / DERBYN

Llun: Fy athro/athrawes

BLWYDDYN 1

a) Ysgrifennu am "Fy Hoff Degan".

b) Llun - "Fy hoff degan".

BLWYDDYN 2

a) Ysgrifennu am "Cymeriad o'r Teledu".

b) Llun: "Cymeriad o'r Teledu"

BLWYDDYN 3

a) Ysgrifennu am "Ar Lan y Môr".

b) Llun: "Ar Lan y Môr".

BLWYDDYN 4

a) Ysgrifennu am "Y Deinosoriaid".

b) Llun: "Y Deinosoriaid".

BLWYDDYN 5

a) Ysgrifennu am "Diwrnod Gwlyb" neu "Beic

Newydd"

b) Llun: "Diwrnod Gwlyb" neu "Beic Newydd"

BLWYDDYN 6

a) Ysgrifennu: "Y Gêm".

b) Llun: "Y Gêm".

BLWYDDYN 6

Telyneg neu Triban - "Yr Ysgol".

Amodau

- 1. Rhaid i gystadleuwyr gystadlu yn eu hadrannau oedran cywir.
- 2. Rhaid nodi enw, oed, blwyddyn a chyfeiriad cartref neu ysgol.
- 3. Rhaid i bob cynnyrch fod yn waith dilys y plentyn.
- 4. A3 yw'r maint mwyaf o bapur neu gerdyn a dderbynnir er mwyn hwyluso cludiant a pharchu gwaith y plant (dim modelau eleni).
- 5. Ni dderbynnir unrhyw gynnyrch ar ôl y dyddiad cau sef:- **Dydd Gwener, 19 Ionawr 2001**Anfoner pob cynnyrch i:

Tafod Elái 4 Cambrian Avenue Gilfach Goch PORTH (01443 672307) Tafod Elái Hendre 4 Pantbach PENTYRCH (029 20890040)

ON

Gofaler fod y gwaith celf wedi ei ludo yn hollol gadarn ac wedi ei lapio yn ofalus gan fod y gwaith yn cael ei anfon i sawl man.

Buasai'n hwyluso pe bai'r gwaith yn dod mewn bag/bocs wedi'u diddoli i flynyddoedd yn barod

* Cofiwch roi

ENW * OED * BLWYDDYN * ENW'R YSGOL

Y DA YN ERBYN Y DRWG

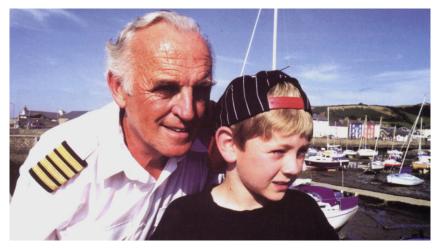
Cyfres ddrama gyffrous newydd sbon i wylwyr ifanc

Hud a lledrith, comedi ac anturrhai o elfennau pwysica'r gyfres ddrama newydd sbon, Y Marinogion, sy'n dechrau ddydd Gwener, 3 Tachwedd, ar Planed Plant am bump o'r gloch.

Mae'r gyfres, a leolir yn y pentref glan môr dychmygol Porth Hefin, yn dod â rhai o chwedlau mwyaf adnabyddus Cymru'n fyw ac yn cael ei hysbrydoli gan straeon Y Mabinogi. Mae'n dilyn hynt a helynt criw o blant wrth iddynt frwydro i amddiffyn eu cymuned a'r amgylchedd rhag pobl ddrwg a diegwyddor. Yn eu cynorthwyo mae Mr Myrddin (GRIFF WILLIAMS), yr harbwr-feistr, sy'n fersiwn cyfoes o'r dewin chwedlonol, Myrddin.

Cruickshank (ROBIN GRUFFYDD), Comodor y clwb hwylio lleol a'i was bach ffyddlon ond ffôl, Sianco (PHYL HARRIS) yw'r drwg yn y caws, yn creu hafoc ble bynnag maen nhw'n mynd. Ond does dim gobaith gan y dynion drwg wrth i'r plant frwydro yn eu herbyn gyda chymorth arwyr y Mabinogi.

Seilir y gyfres ar syniad gwreiddiol gan Glwb Drama Theatr Felinfach i blant rhwng 7 ac 11 oed, a fe'i cynhyrchwyd gan gwmniau

GRIFF WILLIAMS A GARETH IWAN JONES

cynhyrchu Wês Glei ac Elidir ar gyfer S4C.

Ffilmiwyd Y Marinogion yn Aberaeron gan fwyaf ac yn ôl Euros Lewis, cynhyrchydd y gyfres ar ran cwmni Wês Glei, mae bywyd a diwylliant trefi glan-môr y Gorllewin yn chwarae rhan bwysig yn y rhaglenni.

"Mae'r straeon yn ymdrin â phynciau cyfoes sy'n ymwneud ag a mgylchedd daearyddol a diwylliannol yr ardal. Yn y rhaglen gyntaf er enghraifft, mae Cruickshank yn trio newid natur Porth Hefin yn gyfan gwbl drwy yrru'r pysgotwyr mas o'r dref. Ei fwriad yw troi'r harbwr yn ganolfan wyliau er lles ei hunan, heb feddwl am yr effaith y byddai hyn yn ei chael ar y gymuned leol. Mewn pennod arall mae e'n trio cael gwared ar y dolffiniaid sy'n byw ym Mae Ceredigion er mwyn gallu drilio am olew".

Yn ôl Euros Lewis dylai cyfres Y Marinogion apelio at blant o bob oedran, hyd yn oed y rhai sy'n dipyn yn hŷn! "Er ein bod yn edrych ar bethau drwy lygaid plant, mae'r straeon yn gweithio ar sawl lefel," meddai, "Mae modd eu dehongli mewn mwy nag un ffordd a gobeithio y bydd rhieni yn ogystal â phlant yn gwylio, dysgu a mwynhau."

Mae cast Y Marinogion yn

Mae cast Y Marinogion yn cynnwys, Jac (HANNAH LEWIS o Lambed), Meinir (HANNAH PARR o Langeitho ger Tregaron), Rhodri (MEILYR HUWS o Lanarth) a Huw (GARETH IWAN JONES o Drefach, Felindre). Awduron y sgript wreiddiol ydy Gwilym Tudur a Gareth Ioan ac fe'i golygwyd gan T. James Jones ac Euros Lewis.

PLANED PLANT: **Y MARINOGION** Prynhawn Gwener, 5.00pm, S4C

Cyfarfod Agored

EICH GWAHODDIAD

Dewch i drafod S4C a darlledu yng Nghymru gydag Elan Closs Stephens (Cadeirydd S4C) a Huw Jones (y Prif Weithredwr).

Canolfan y Celfyddydau, Neuadd Llanofer, Heol Romilly, Treganna, Caerdydd Nos Iau Tachwedd 23 2000 am 7pm

Darperir offer cyfieithu Am fanylion pellach cysylltwch â Swyddfa'r Wasg 02920 741452 neu Wifren y Gwylwyr 0870 6004141 e-bost david_meredith@s4c.co.uk **S4C**~